
REIMAGINEM

Un nou contracte

JUNTS

social per a

ELS NOSTRES

l'educació

FUTURS

La UNESCO: líder mundial en educació

L'educació és la principal prioritat de la UNESCO perquè es tracta d'un dret humà essencial i la base per construir la pau i dur a terme un desenvolupament sostenible. La UNESCO és l'organisme de les Nacions Unides especialitzat en educació. Proporciona lideratge a escala mundial i regional per a reforçar el desenvolupament, la resiliència i la capacitat dels sistemes educatius al servei de tot l'alumnat. La UNESCO lidera els esforços per respondre als reptes globals actuals mitjançant un aprenentatge transformador, amb una atenció especial en totes les seves accions a la igualtat de gènere i Àfrica.

La iniciativa Els Futurs de l'Educació

La Comissió Internacional sobre els Futurs de l'Educació va ser creada per la UNESCO el 2019 per a reinventar com el coneixement i l'aprenentatge poden transformar el futur de la humanitat i del planeta. La iniciativa incorpora una àmplia participació del públic i dels experts i pretén catalitzar un debat mundial sobre com cal replantejar l'educació en un món de creixent complexitat, incertesa i fragilitat.

Publicat el 2022 per l' Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO), 7, place de Fontenoy, 75352 París 07 SP, França.

© UNESCO 2022

Aquesta publicació està disponible en accés obert sota la llicència Attribution-ShareAlike 3.0 IGO (CC-BY-SA 3.0 IGO) (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>). En emprar el contingut d'aquesta publicació, els usuaris accepten les condicions d'utilització de l'Arxiu de lliure accés de la UNESCO (www.unesco.org/open-access/terms-use-ccbysa-en).

Títol original: *Reimagining our futures together: a new social contract for education. Executive summary*

Publicat el 2021 per l'Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO), 7, place de Fontenoy, 75352 París 07 SP, França.

Els termes emprats en aquesta publicació i la presentació de les dades que hi apareixen no expressen cap opinió de la UNESCO amb relació a la condició jurídica de cap país, territori, ciutat o àrea o de les seves autoritats ni tampoc amb relació a la delimitació de les seves fronteres o demarcacions.

Els membres de la Comissió Internacional sobre Els Futurs de l'Educació són responsables de la selecció i la presentació dels fets que figuren en aquesta publicació i de les opinions que s'hi expressen, que no són necessàriament les de la UNESCO i no comprometen l'Organització.

Correcció d'estil de la versió anglesa: Mary de Sousa

Traducció al català i correcció d'estil de la versió catalana: Francesc Massana

Dissenyat per la UNESCO. Imprès per CATESCO.

Imprès a Catalunya

La tasca de la Comissió Internacional sobre Els Futurs de l'Educació ha comptat amb el suport generós de l'Agència Sueca de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (Sida), el Govern de França i el Banc Santander.

La versió catalana ha estat possible gràcies al suport de la Generalitat de Catalunya.

REIMAGINEM
Un nou contracte
JUNTS
social per a
ELS NOSTRES
l'educació
FUTURS

INFORME DE LA COMISSIÓ INTERNACIONAL SOBRE ELS FUTURS DE L'EDUCACIÓ

Resum executiu

El món es troba en un punt d'inflexió. Ja sabem que el coneixement i l'aprenentatge són la base per a la renovació i la transformació. Però les desigualtats mundials (i la necessitat imperiosa de reimaginar per què, com, què, on i quan aprenem) fan que l'educació encara no compleixi la seva promesa d'ajudar-nos a construir futurs pacífics, justos i sostenibles.

En el nostre afany per créixer i desenvolupar-nos, els humans hem sobreexplotat l'entorn natural, posant en risc la nostra pròpia existència. Actualment, els alts nivells de vida coexisteixen amb unes grans desigualtats. Cada cop hi ha més gent implicada en la vida pública, però el teixit de la societat civil i la democràcia s'està esquinçant en molts llocs del món. Els ràpids canvis tecnològics estan transformant molts aspectes de les nostres vides. No obstant això, aquestes innovacions no s'enfoquen com caldria a l'equitat, la inclusió i la participació democràtica.

Avui dia tothom té una gran responsabilitat amb les generacions actuals i futures: garantir que el nostre món sigui un món d'abundància, no d'escassetat, i que tothom gaudeixi dels mateixos drets humans al màxim. Malgrat la urgència d'actuar i el context de gran incertesa, **tenim motius per estar plens d'esperança**. Com a espècie, ens trobem en el punt de la nostra història col·lectiva en què tenim més accés que mai al coneixement i a les eines que ens permeten col·laborar. El potencial per implicar la humanitat en la creació d'uns futurs col·lectius millors no ha estat mai tan gran.

Aquest informe mundial de la Comissió Internacional sobre els Futurs de l'Educació es pregunta quin paper pot tenir l'educació en la configuració del món i el futur que compartim, amb una visió cap al 2050 i més enllà. Les propostes presentades sorgeixen d'un procés de co-construcció i compromís global de dos anys que ha mostrat que un gran nombre de persones –infants, joves i adults– són molt conscients que **estem connectats** en aquest planeta que compartim i que és imprescindible que **treballem plegats**.

Moltes persones arreu ja estan compromeses a generar aquests canvis. Aquest informe s'alimenta de les seves aportacions en molts aspectes, des de com podem repensar els espais d'aprenentatge fins a la descolonització dels currículums i la importància de l'aprenentatge social i emocional, i explora les seves pors reals i creixents davant del canvi climàtic, les crisis com la COVID-19, les notícies falses i la bretxa digital.

L'educació –és a dir, la manera com organitzem l'ensenyament i l'aprenentatge al llarg de la vida– ha tingut durant molt de temps un paper fonamental en la transformació de les societats humanes. Ens connecta amb el món i els uns amb els altres, ens exposa a noves possibilitats i enforteix les nostres capacitats de diàleg i acció. **Però per construir futurs pacífics, justos i sostenibles, cal transformar l'educació mateixa.**

Un nou contracte social per a l'educació

L'educació es pot entendre com un contracte social: un acord implícit entre els membres d'una societat per cooperar en pro d'un benefici comú. Un contracte social és més que una transacció, ja que reflecteix normes, compromisos i principis que es legislen formalment i s'integren culturalment. **El punt de partida és una visió compartida dels propòsits públics de l'educació.** Aquest contracte consisteix en els principis fundacionals i organitzatius que estructuraven els sistemes educatius i el treball distribuït que s'ha fet per construir-los, mantenir-los i millorar-los.

Durant el segle xx, l'educació pública pretenia sobretot donar suport als esforços nacionals en matèria de ciutadania i desenvolupament, a través de l'escolarització obligatòria d'infants i joves. Actualment, però, davant dels greus riscos existents per al futur de la humanitat i del planeta mateix, és urgent que reinventem l'educació de manera que ens ajudi a encarar els reptes comuns. Aquest acte de **reimaginar implica treballar plegats per crear futurs compartits i interdependents.** El nou contracte social per a l'educació ens ha d'unir al voltant d'esforços col·lectius i ha d'aportar el coneixement i la innovació necessaris per conformar futurs pacífics i sostenibles per a tothom, uns futurs basats en la justícia social, econòmica i mediambiental. I també ha de defensar, com fa aquest informe, el paper que hi tenen els docents.

De cara al 2050, ens hem de fer tres preguntes essencials sobre l'educació: **Què hem de continuar fent? Què hem de deixar de fer? Què cal reinventar de manera creativa?**

Principis fundacionals

Qualsevol contracte social nou ha de basar-se en els principis generals que sustenten els drets humans: inclusió i equitat, cooperació i solidaritat, així com responsabilitat col·lectiva i interdependència. A més, ha de regir-se pels dos principis fonamentals següents:

- **Garantir el dret a una educació de qualitat al llarg de la vida.** El dret a l'educació, tal com estableix l'article 26 de la Declaració Universal dels Drets Humans, ha de continuar sent la base del nou contracte social per a l'educació i s'ha d'ampliar per incloure el dret a una educació de qualitat al llarg de la vida. També ha d'englobar el dret a la informació, la cultura i la ciència, així com el dret d'accés i de contribució al patrimoni comú del coneixement, és a dir, els recursos de coneixement col·lectius que la humanitat ha acumulat al llarg de les generacions i que s'estan transformant contínuament.
- **Enfortir l'educació com a projecte públic i com a bé comú.** Com a projecte social compartit, l'educació crea propòsits comuns i permet que els individus i les comunitats prosperin junts. Un nou contracte social per a l'educació no només ha de garantir el finançament públic de l'educació, sinó que també ha d'incloure el compromís de tota la societat de fer que tothom participi en els debats públics sobre educació. Aquest èmfasi en la participació és el que reforça l'educació com a bé comú, una forma de benestar compartit que es tria i s'assoleix conjuntament.

Aquests principis fonamentals es basen en allò que l'educació ha permès a la humanitat assolir fins al moment actual i ajuden a garantir que, a mesura que avancem cap al 2050 i més enllà, l'educació empoderi les generacions futures per reimaginar els seus futurs i renovar els seus mons.

Entre promeses del passat i futurs incerts

L'augment de les desigualtats socials i econòmiques, el canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat, l'ús dels recursos per sobre de les possibilitats del planeta, el retrocés democràtic i l'automatització tecnològica disruptiva són els trets distintius de la conjuntura històrica actual. Aquestes múltiples crisis i reptes sobreposats restringeixen els nostres drets humans individuals i col·lectius i han provocat danys en bona part de la vida a la Terra. Tot i que l'expansió dels sistemes educatius ha creat oportunitats per a molts, un gran nombre de persones s'ha quedat amb un aprenentatge de baixa qualitat.

Si mirem cap al futur, és molt fàcil preveure un panorama encara pitjor. És possible imaginar un planeta esgotat amb menys espais habitables per als humans. Els escenaris extrems sobre el futur també inclouen un món on l'educació de qualitat sigui un privilegi de les elits, i on amplis grups de persones visquin en la misèria per falta d'accés als béns i serveis essencials. Aleshores, que potser les desigualtats educatives actuals poden empitjorar encara amb el temps fins al punt que la idea mateixa d'un currículum comú esdevingui irrellevant? En quina mesura aquests possibles canvis poden afectar a la nostra condició humana essencial?

Cap tendència no és inexorable. Hi ha diferents futurs alternatius possibles, i es poden distingir canvis disruptius en diverses àrees clau:

- El planeta està en perill, però la descarbonització i l'ecologització de les economies estan en marxa. En aquest sentit, els infants i joves ja marquen el camí, demanant accions significatives i fent durs retrets a aquells que es neguen a fer front a la urgència de la situació.
- Durant l'última dècada, el món ha vist un retrocés en la governança democràtica i un augment del sentiment populista basat en la identitat. Alhora hi ha hagut una eclosió de la participació ciutadana cada cop més activa i de l'activisme que planten cara a la discriminació i a la injustícia a tot el món.
- Hi ha un potencial transformador enorme en les tecnologies digitals, però encara no hem descobert com fer realitat totes aquestes promeses.
- El repte de crear un entorn laboral decent centrat en l'ésser humà cada cop és més difícil a mesura que la intel·ligència artificial (IA), l'automatització i les transformacions estructurals reconfiguren els escenaris laborals a tot el món. Alhora, més persones i comunitats reconeixen el valor de les feines de cura i de les diverses maneres en què cal proveir la seguretat econòmica.

Cadascun d'aquests fenòmens emergents té implicacions significatives per a l'educació. A més, el que fem junts tindrà una influència directa en com l'educació respondrà davant tots aquests reptes.

En l'actualitat, les maneres d'organitzar l'educació a tot el món no fan prou per assegurar societats justes i pacífiques, un planeta sa i un progrés compartit que ens beneficiï a tots. De fet, algunes de les nostres dificultats provenen de com eduquem. **Un nou contracte social per a l'educació ens ha de permetre pensar de manera diferent** sobre l'aprenentatge i les relacions entre els alumnes, els docents, el coneixement i el món.

Propostes de renovació de l'educació

La pedagogia s'ha d'organitzar al voltant dels principis de cooperació, col·laboració i solidaritat. Ha de fomentar les capacitats intel·lectuals, socials i morals dels alumnes per treballar junts i transformar el món amb empatia i compassió. També cal desaprendre coses com els biaixos, els prejudicis i les divisions. L'avaluació ha de reflectir aquests objectius pedagògics de manera que es promogui un creixement i un aprenentatge significatius per a tots els alumnes.

Els currículums han de posar èmfasi en un aprenentatge ecològic, intercultural i interdisciplinari que ajudi els alumnes a accedir al coneixement i a produir-lo, alhora que desenvolupen la seva capacitat de ser-ne crítics i d'aplicar-lo. Els currículums han d'adoptar una comprensió ecològica de la humanitat que reequilibri la manera com ens relacionem amb la Terra com a planeta on viure i com la nostra llar singular. La propagació de la desinformació s'ha de combatre, sobretot a través de competències dels àmbits científics, digitals i humanístics, que permetin desenvolupar la capacitat de distingir les mentides de la veritat. Pel que fa a continguts, mètodes i polítiques educatives, hem de promoure la ciutadania activa i la participació democràtica.

L'ensenyament s'ha de professionalitzar encara més com a tasca col·laborativa, on els docents siguin reconeguts pel seu treball de generadors de coneixement i figures clau en la transformació educativa i social. La col·laboració i el treball en equip han de caracteritzar la tasca dels docents. La reflexió, la recerca i la creació de coneixement i de noves pràctiques pedagògiques han d'esdevenir part integrant de la docència. Això vol dir que cal donar suport a la seva autonomia i llibertat, i que han de participar plenament en el debat i el diàleg públics sobre els futurs de l'educació.

Les escoles han de ser centres educatius protegits per la seva tasca de generació d'inclusió, d'equitat i de benestar individual i col·lectiu, i també s'han de reimaginar per poder promoure millor la transformació del món cap a uns futurs més justos, igualitaris i sostenibles. Les escoles han de ser llocs que apleguin diversos grups de persones i els exposin a reptes i possibilitats que no trobaran enlloc més. Les arquitectures, els espais, els temps, els horaris i l'agrupació d'alumnes de l'escola s'han de redissenyar per promoure i facilitar que les persones treballin juntes. Les tecnologies digitals han de tenir com a objectiu donar suport a les escoles, no substituir-les. Les escoles han de modelar els futurs a què aspirem garantint els drets humans i esdevenint exemples de sostenibilitat i neutralitat de carboni.

Hem de gaudir i augmentar les oportunitats educatives que es donen al llarg de la vida i en els diferents espais culturals i socials. En tots els moments de la vida les persones haurien de tenir oportunitats educatives significatives i de qualitat. Hem de connectar els espais d'aprenentatge naturals, construïts i virtuals, i treure el màxim profit de les millors possibilitats de cadascun. Les principals responsabilitats recauen en els governs, dels quals cal reforçar la capacitat de finançament i de regulació pública de l'educació. El dret a l'educació s'ha d'ampliar perquè duri tota la vida i inclogui el dret a la informació, la cultura, la ciència i la connectivitat.

Promoure un nou contracte social per a l'educació

El canvi i la innovació a gran escala són possibles. Construïrem un nou contracte social per a l'educació a través de milions d'actes individuals i col·lectius: actes de coratge, lideratge, resistència, creativitat i cura. Un nou contracte social ha de superar la discriminació, la marginació i l'exclusió. Ens hem de dedicar a assegurar la igualtat de gènere i els drets de tothom, independentment de la raça, ètnia, religió, discapacitat, orientació sexual, edat o ciutadania. Cal un compromís total i significatiu pel diàleg social, així com per pensar i actuar conjuntament.

Una crida a la recerca i la innovació. Un nou contracte social requereix un programa de recerca mundial i col·laboratiu dedicat al dret a l'educació al llarg de la vida. Aquest programa ha de centrar-se en el dret a l'educació i ha de prendre en consideració les diverses maneres d'adquirir els coneixements i com mesurar-los, com ara l'aprenentatge horitzontal i l'intercanvi transfronterer de coneixements. Les contribucions de tothom han de ser benvingudes: des de docents fins a alumnes, des d'acadèmics i centres de recerca fins a governs i organitzacions de la societat civil.

Una crida a la solidaritat global i la cooperació internacional. Un nou contracte social per a l'educació requereix un compromís renovat de col·laboració global en suport de l'educació com a bé comú, basat en una cooperació més justa i equitativa entre agents estatals i no estatals. Més enllà dels fluxos Nord-Sud d'ajuda a l'educació, cal reforçar la generació de coneixement i d'evidències educatives a través de la cooperació triangular i Sud-Sud. La comunitat internacional té un paper clau a l'hora d'ajudar els agents estatals i no estatals a alinear-se al voltant dels propòsits, les normes i els estàndards compartits necessaris per fer realitat un nou contracte social per a l'educació. En aquest sentit, cal respectar el principi de subsidiarietat i fomentar els esforços locals, nacionals i regionals. Cal que es tinguin en compte, en particular, les necessitats educatives de les persones sol·licitadores d'asil, refugiades, apàtrides o migrants, mitjançant la cooperació internacional i la tasca de les institucions mundials.

Les universitats i altres institucions d'educació superior han de ser actives en tots els aspectes de la construcció d'un nou contracte social per a l'educació. Les universitats creatives i innovadores, compromeses a enfortir l'educació com a bé comú, tenen un paper clau en els futurs de l'educació, des de donar suport a la recerca i l'avenç de la ciència fins a col·laborar amb altres institucions i programes educatius a les seves comunitats i arreu del món.

És essencial que tothom pugui participar en la construcció dels futurs de l'educació:

infants, joves, mares i pares, docents, investigadors, activistes, empresaris, referents culturals i líders religiosos. Tenim tradicions culturals profundes, riques i diverses sobre les quals construir. Els humans tenim una gran capacitat d'acció col·lectiva, intel·ligència i creativitat. I ara ens enfrontem a una disjuntiva important: continuar per un camí insostenible o canviar radicalment de rumb.

Aquest informe proposa respostes a les tres preguntes essencials: què hem de continuar fent?, què hem de deixar de fer?, què cal repensar de manera creativa? Però **aquestes propostes són només un punt de partida**. Aquest informe és més una invitació a pensar i imaginar que no pas un pla d'acció. Aquestes preguntes s'han d'abordar i respondre a les comunitats, als països, a les escoles, i als programes i sistemes educatius de tot tipus, arreu del món.

Forjar un nou contracte social per a l'educació és un pas decisiu per reimaginar junts els nostres futurs.

REIMAGINEM JUNTS ELS NOSTRES FUTURS

Un nou contracte social per l'educació

La humanitat i el planeta Terra es troben en perill. Hem d'adoptar mesures consensuades de forma urgent per a canviar el rumb i replantejar-nos els nostres futurs. En el pla educatiu, que des de sempre s'ha reconegut com un important motor que propicia canvis positius, se'ns presenten desafiaments nous, urgents i importants. Aquest informe de la Comissió Internacional sobre Els Futurs de l'Educació, que s'ha nodrit d'un procés mundial de consultes en el qual hi han participat aproximadament 1 milió de persones, insta als governs, les institucions, les organitzacions i la ciutadania de tot el món a preparar un nou contracte social en matèria educativa que ens permeti col·laborar amb l'objectiu de forjar futurs pacífics, justos i sostenibles per a totes les persones.

L'informe aborda de forma detallada les tecnologies digitals, el canvi climàtic, el retrocés democràtic i la polarització social, i el futur incert de l'esfera laboral. Mitjançant aquest document, no només es pretén contribuir a que totes les persones participin a la conversa sobre l'educació i promoure la reflexió, sinó que també s'insta a tots els individus a actuar. Segons la tesi fonamental de l'informe, a través de milions d'actes individuals i col·lectius caracteritzats per la valentia, el lideratge, la resistència, la creativitat i l'atenció, canviarem el rumb i transformarem l'àmbit educatiu a fi de forjar futurs justos, equitatius i sostenibles.
